

doceat vulnus fuisse. Aut si velit videre fenestram: ut p fenestraz videat transeūtes. Omnes iste atq; alie tales volūtaes: suos ppri os fines habent qui referūtur ad finem illius volūtaris qua volumus beate viuere: et ad eā puenire vitam que non referat ad aliud: sed amanti p seipam sufficiat. Volūtas ergo vidēdi finem habet visionē et volūtas hanc rem vidēdi finē habet huius rei visionē. Volūtas itaq; vidēdi cicatricē: finē suū expetit: hoc est visionē cicatricis: et ad eā vltra nō p̄tinet. Voluntas em̄ pbandi vulnus fuisse alia volūtas est: quāuis ex illa religet: cui⁹ item finis est p̄batio vulneris. Et volūtas vidēdi fenestrā: finē habet fenestre visionē. Altera est em̄ q̄ ex ista necitur volūtas: p fenestram vidēdi transeūtes. cuius item finis est visio transeuntium. Recte autē sunt volūtaes omnes sibi met religate: si bona est illa quo cuncte referuntur: si autē praua est: prauae sunt oēs. Cōrectarū voluntatū cōnexio iter est quoddaz ascendentium ad beatitudinē: qd̄ certis velut passibus agitur. Pravaq; autē atq; distortarū voluntatū implicatio: vinculū est q̄ alligabitur qui hoc agit: vt p̄iciatur i tenebras exterioriores. Beati q̄ qui factis et moribus cātant cāricū graduū: et v̄ his q̄ trahūt peccata: sic testem longam. Sic est autem requies voluntatis quē dicimus finem: si adhuc referē ad aliud: quē ad modū possumus dicere requiem pedis esse in ambulando: cū ponit v̄n ali⁹ imitatur: quo passibus p̄gitur. Si autē aliquid ita placet vt in eo cū aliqua delectatione voluntas acquiescat: nondū est tamen quo illd̄ tenditur: sed et hoc refertur ad aliud vt depute: non tanq̄ patria ciuis: sed tanq̄ refectio: vel etiam mansio viatoris.

De ea trinitate que iam non ex corpe neq; ex corpis sensu: sed de memoria nascitur cogitantis.

Capitulum VII.

Iam vero in alia trinitate interiore quidem q̄ est ista in sensibilib⁹ et sensibus: sed tñ que inde concepta ē: cū iam nō ex corpe sensus corpis: sed ex memoria formatur acies animi: cui⁹ in ip̄a memoria species inheret corpis qd̄ forinsecus sensimus: illam sp̄m que in memoria est quasi parentem dicimus eius que fit in phantasia cogitantis. Erat em̄ in memoria et priusq̄ cogitaretur a nobis sicut erat corpus in loco et priusq̄ sentiret vt visio fieret. Sed cum corpus cogitatur ex illa quā memoria tenet exprimit in acie cogitantis: et reminiscendo formatur ea species: que quasi proles est eius quā me-

moria tenet. Sed neq; illa vera parens: neq; ista vera proles ē. Acies quippe animi que formatur ex memoria cum recordando aliquid cogitamus: non ex ea specie procedit quam meminimus visa m: quandoquidem eoz meminisse non possemus nisi vidissemus. Acies autem animi que reminiscendo format: erat etiaz priusq̄ corpus quod meminimus videremus quantomagis priusq̄ id memorie m̄ daremus. Quis itaq; forma que fit in acie recordantis: ex ea fiet que inest memorie: ipsa tamen acies non inde existit: sed erat an̄ ista. Quis sequens autē ē vt si n̄ illa vera parens: nec ista va sit proles. Sed et illa q̄si parēs: et ista q̄si proles aliquid insinuat. Vñ interiora atq; veriora exercitati⁹ certiusq; videantur. Difficili⁹ iam plane discernitur: vtrum voluntas q̄ memorie copulat visionem: non sit alicuius eoz siue parens siue proles: et hāc discretionis difficultatem facit eiusdem nature atq; substantie paritas et equalitas. Neq; enim sicut foris facile discernebatur formatus sensus a se sibili corpore: et volūtas ab vtroq; propter nature diuersitatem que inest ab inuicem omnibus tribus: d̄ qua satis supra differuimus ita et hic potest. Quis em̄ hec trinitas d̄ qua nūc queritur forinsecus inuēta est animo: intus tamen agitur: et non est quicq; eius preter ipsius animi naturam. Quo igitur pacto demonstrari potest voluntatem: nec quasi parentem nec quasi prolem esse: siue corporee similitudinis que memoria continetur: siue eius que inde cum recordamur exprimitur: quando vtrūq; incogitādo ita copulat: vt tanq̄ vnus singulariter appareat: et discerni nisi ratione n̄ possit. Itq; illud primum videndum est: non esse posse voluntatem reminiscendi: nisi vltimum: vel aliquid rei eius quam reminisci volumus: in penetralibus memorie teneamus. Quod em̄ omni modo et omni ex parte oblitifuerimus: nec reminiscendi voluntas exortitur: q̄si quicquid recordari volumus: recordati iam sumus in memoria n̄sa esse vel fuisse. (Verbi gr̄a) Si recordari volo quid heri cenauerim: aut recordatus iā sum cenasse me: aut si et hoc nondū certe circa ipsum tps aliqd̄ recordat⁹ sum: si nihil aliud ipm salte; hester num diē et eius eam prem qua cenari solet: et quid sit cenare. Nam si nihil tale aliqd̄ recordatus essem quid heri cenauerim: recordari velle non possem. Vñ intelligi pōt voluntatē reminiscendi ab his quidem reb⁹ q̄ memoria cōtinent: pcedere: adiunctis simul eis que inde per recordationem cernendo exprimunt.

Liber

id est ex copulatione rei cuiusdam quā recordati sumus: et visionis que inde facta est in acie cogitantis cū recordati sumus. Sed ipsa quae vtrūque copulat voluntas requirit et aliud quod si vicinū est atque cōtiguū recordanti. Tot igitur huius generis trinitates quae recordatōes quae nulla est earum ubi non haec tria sunt: illud quod in memoria recordatū est etiā antequam cogites: et illud quod fit in cogitatione cū cernis: et voluntas vtrūque coniungens: et ex vtroque ac tertia seipsa vniū aliquid complet. An potius ita cognoscitur vna quaedam in hoc genere trinitas: ut vniū aliquid generaliter dicamus quicquid corporalius specierum in memoria latet: et rursus vniū aliquid generalē visionem animi talia recordantis atque cogitantis: quorum duorum copulationi tertia coniungitur copulatrix voluntas: ut sit hoc totum vniū quiddam ex quibusdam tribus.

De multiplicationibus trinitatum quae ex recordatione patiuntur

Capitulum VIII

Ad quoniam non potest acies animi simul omnia quae memoria tenet vno aspectu cōtueri: alternant vicissim cedendo: ac succedendo trinitates cogitationum: atque ita fit ista innumerabiliter numerosissima trinitas: nec tamen infinita si numerus in memoria recordatarum rerum non excedat. Ex quo enim cepit vniū quisque sentire corpora quolibet corporis sensu etiam si posset adiungere quae oblitus est: certus ac determinatus perfectio numerus foret: quāuis innumerabilis. Dicimus enim innumerabilia non solum infinita: sed etiā quae ita finita sunt ut facultatem numerantis excedant. Sed hinc aduertere aliquāto manifestius potest: aliud esse quod reconditū memoria tenet et aliud quod in cogitatione recordantis exprimit: quous cū sit vtriusque copulatio: vniū idem videatur: quia meminisse non possumus corporum species: nisi totae sensimus: et quae sensimus et sicut sensimus: ex corporis enim sensu eas in memoriā cōbibit animus. Visiones tamen ille cogitantiū ex his quidem rebus quae sunt in memoria: sed tamen innumerabiliter atque omnino infinite multiplicantur atque variantur. Vniū quippe solem meminisse: quia sicuti est vnum vidi. Si voluero autem duos cogito vel tres: vel quosque volo: sed ex eadem memoria qua vnus meminisse formatur acies multos cogitantis: et tamen meminisse quod vidi: si enim maiorem vel minorem meminisse quod vidi: iam non meminisse quod vidi: et ideo nec meminisse. Quia vero meminisse tantum meminisse quod vidi: vel maiorem tamen per voluntatem cogito: vel minorem et ita meminisse ut vidi. Cogito autem et sicut volo currentem et ubi volo stantem: vnde volo et quo

volo venientem. Quadrū etiam mihi cogitare in promptu est: cū meminerim rotundū et cuiuslibet coloris: cum solē viridē nunquam viderim: et ideo non meminerim. Atque ut solē: ita cetera. Haec autem rex fore: quoniam corporales atque sensibiles sunt: erat quod de animo cū eas opinatur eo modo foris esse quod intus cogitat: vel cū iam interierit foris et adhuc in memoria retinens: vel cū aliter etiam quod meminisse non recordandi fide sed cogitandi varietate formatur. Quae sepiissime credam etiam vna narrabitur: quae ipsi sensibus preceperunt. Quae cū in ipso auditu quoniam narrant cogitamur: non videtur ad memoriā retroquiri acies visionis cogitantiū: neque enim a nobis recordantibus: sed alio narrante cogitamur: atque illa trinitas non habet videtur experiri: quae fit cū species in memoria latens et visio recordantis tertia voluntate copulantur. Non enim quod latebat in memoria mea: sed quod audio cogito cū aliquid mihi narratur. Non ipsas voces loquentis dico: ne quisque putet in illam me exisse trinitatem quae foris in sensibilibus et in sensibus agit: sed eas cogito corporum species: quae narrans vobis sonusque significat: quae vtrique non reminiscens: sed audiens cogito. Et si diligenter considerem: nec tunc excedit memoria modus. Neque enim vel intelligere possem narrante: si ea quae dicit: et si praeterea tunc praesens audire: non tamen generaliter singula meminisse. Qui enim mihi narraret (vbi gratia) aliquem montem silua exutum: oleis indutum: ei narrat quae meminerim species et montium et siluarum et olearum: quae si oblitus essem: quod diceret omnino nescire: et ideo narrat quod illam cogitare non possem. Ita sit ut omnia quae corporalia cogitat siue ipse aliquid praesentat siue audiat: aut legat: vel praeterita narrante: vel futura praenunciant: ad memoriā suā recurrat: et ibi repiat modum atque mensuram omnium formarum quae cogitas intuetur. Nam neque colorē quē nunquam vidit: neque figuram corporis: nec sonum quē nunquam audiuit: nec saporem quē nunquam gustauit: nec odorem quē nunquam olfecit: nec ullam praetereat quae corporis quā nunquam sensit praeter quae omnino cogitare. Ac si praesentia nemo aliquid corporale cogitat nisi quod sensit: quia nemo meminit corporale aliquid nisi quod sensit: sicut in corporibus sentiendi: sic in memoria est cogitandi modus. Sensus enim accipit speciem ab eo corpore quod sentimus: et a sensu memoria: a memoria vero acies cogitantis. Voluntas porro sicut adiungit sensum corpori: sic memoriam sensui: sic cogitanti acies memoriae. Quae autem conciliat ista atque coniungit: ipsa etiam distinguit: ac separat in voluntas. Se a sentiendis corporibus motu corporis separat corporis sensus: ne aliquid sentiam: aut ut sentire desinam vel ut in oculos ab eo quod videtur nolumus aut in auribus claudimus: si aures a sonis: sic nares ab